

IRODALOM.

Magyar Remekírók. XI. sorozat. Budapest, Franklin-Társulat, 1907. 8-r.

A *Remekírók* XI. sorozatával befejeződött az 55 kötetre tervezett hatalmas vállalat. Kötetei közkézen forognak, megjelenésük alkalmával méltattuk őket e helyen: az egész vállalat részletes ismertetésére, azt hisszük, nincs már szükség. Mindössze egy pár általános megjegyzést teszünk, első sorban az iskola követeléseit tartva szem előtt.

Szellemi életünk kései fejlődésének következménye, hogy irodalmunk «nagy százada» egy századdal késett meg a németekéhez, s kettővel a franciákéhoz képest. Igazi remekíróink, egy-két kivétellel, a XIX. században éltek, s így a *Magyar Remekírók* 55 köteté közül 47 adja a múlt századi írók műveit, s ebből is 40 esik a Széchenyi utáni korra. A középiskola tehát a vállalatnak $\frac{7}{8}$ részét igen jól használhatja, mert az újabb irodalom minden jelese több-kevesebb művével képviselve van. A nagy költőknek Berzsenyitől Reviczkyig — az élőkét kivéve — összes költeményeit, a kisebbeknek, valamint a drámaíróknak és prózaíróknak legjellemzőbb munkáit hozta a gyűjtemény. A kisebb hiányokra esetről-esetre föl hívtuk a figyelmet; itt csak azt említjük, hogy a kiadó társulatnak rokon-vállalata, a *Magyar Regényírók* miatt a XIX. század kiváló regényei mind hiányoznak e gyűjteményből. Jósika és Jókai így egészen kimaradtak a remekírók közül, Kemény csak tanulmányaival van képviselve, s Eötvöstől, akinek munkáiból ez utolsó sorozatban jelent meg a II. kötet, szintén nem kapunk regényt. Amennyire egyezik az újabb irodalom kérdésében a nagy közönség és az iskola érdeke, olyan ellentétes irodalmunk régebbi korszakaira vonatkozólag. A régi irodalmi emlékek tisztelete s a múlt iránti érdeklődés sokkal nagyobb az iskolában, mintsem a *Magyar Remekírók* nyolc köteté követeléseinket kielégíthetné.

Az egyes kötetek használatát igen megkönnyítik a bevezető életrajzok, melyek kevés kivétellel nemcsak irodalmi színvonalon álló, de alapos, tudományos értekezések, egyike-másika igazi esszé.

A befejező öt kötet közül egyről már megemlékeztünk. Az *Eötvös.* köteten kívül kettő *Arany* műveinek V. és VI. kötetét adja, az V. kötet Arany önéletrajzát és költői elbeszéléseit, a VI. prózai dolgozatait, de csak a nagyobbakat és befejezetteket (a bírálatok nél-

kül), azokat, melyeket maga Arany is érdemesnek tartott fölvenni munkáinak gyűjteményébe. Az iskola szempontjából szerettük volna *A magyar népdal az irodalomban* című tanulmányt is közölve látni, de viszont a kiadónak, *Riedl Frigyesnek*, eljárása is érthető, aki e kis tanulmányt, mint egy nagyobb munkának töredékül maradt részletét, nem tartotta a nagyközönségre nézve szükségesnek.

A *Berzeviczy Albert*től összeállított *Széchenyi*-kötet, mint a legnagyobb magyar műveinek II. kötete, igen változatos tartalmú. Széchenyi egy pár beszédén, a műveiből vett aphorismákon s egy részletes Széchenyi-repertoriumon kívül a *Kelet népét*,¹ a *Politikai programmtöredékeket* és a *Blicknek* magyar fordítását közli. Ez utóbbinak közrebocsátása valóban igen sikerült gondolat volt, mert az eredetije idegen nyelvű, a K. Papp Miklóstól végzett fordítás (megjelent 1870-ben) pedig ma már szinte hozzáférhetetlen a nagyközönség számára. Igen érdekes az a mód is, amint Berzeviczy a nagy hazafit a modern közönséghez közel viszi. Nem adja a teljes műveket, nem is szemelvényeket belőlük, hanem a kisebb fontosságú vagy személyes élű részeket elhagyja, illetőleg, ha szükséges, rövidre fogott tartalmukkal hidálja át a közt. Lehetne ezen eljárás ellen kifogást tenni, de tudva azt, hogy csak két kötet állott a kiadó rendelkezésére, valóban nem kínálkozott jobb mód Széchenyi eszméinek megismertetésére. A művek teljes kiadása — a *Blické* kivételével — különben is mintaszerű lenyomatban megvan az akadémiától kiadott Széchenyi kötetekben.

Kisfaludy Károly öt vígjátékát és két prózai elbeszélését gyűjtötte egy kötetbe *Heinrich Gusztáv*, és terjedelmes bevezetésben méltatja a költő irodalmi munkásságát.² Nemcsak egyes műveit elemzi esztétikai és történeti szempontból, hanem végigtekinti műfajok szerint egész munkásságát, ismerteti viszonyát külföldi mintaképeihez és beleállítja a hazai irodalom fejlődésébe is. Elfogulatlan bírálat, világos okfejtés, egyszerű, tartalmas stílus jellemzik a tanulmányt.

Cs. E.

★

Dr. Beke Manó: Bevezetés a differenciál- és integrál-számításba. Budapest, Franklin, 1908. (Népszerű Főiskola Könyvtára 5. kötet.) 8°. 211 l. 3 K.

A Népszerű Főiskolai Tanfolyam 1906. évi második sorozatában Dr. Beke Manó egyetemi tanár vezette be a hallgatóságot az infinitesima-

¹ Egy bosszantó sajtóhiba maradt a 70. lapon: miért *nem* írtam a Hitelt stb., hol a *nem* fölösleges.

² A költő életrajzát az első Kisfaludy Károly-kötetben írta meg.